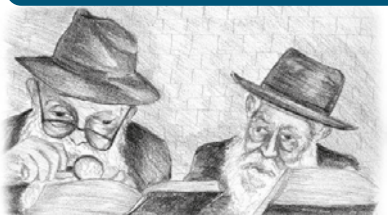
כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסודשיח

בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת בראשית ■ כ"ה תשרי ה'תשפ"ג ■ 20.10.2022 ■ גליון מס' 705

בראשית - ספר האחים והאחיות

/ הרב יעקב הלוי פילבר

לספר בראשית יש כמה מאפיינים, חז"ל קראו לו "ספר הישר" כמו שמובא: "הלא היא כתובה על ספר הישר - ושואלת הגמרא [ע"ז כה א]: מאי ספר הישר? א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן: זה ספר אברהם יצחק ויעקב שנקראו ישרים, שנא': [במדבר כג]: תמות נפשי מות ישרים." את ישרותם של האבות מסביר **הנצי"ב** בפתיחתו לספר בראשית שהיו **ישרים ומבקשים טובתם של טובים ורעים**. וכמובן ספר בראשית הוא ספר האבות והאימהות שעל המסופר בו אנו אומרים [ילק"ש ואתחנן תת"ל]: אימתי יגיעו מעשי למעשה אבותיי אברהם יצחק ויעקב. אבל ספר בראשית הוא גם **ספר האחים והאחיות**, החל מקין והבל, שלושת בני נח, ישמעאל ויצחק, עשו ויעקב, לאה ורחל ושנים עשר האחים בני יעקב ולבסוף אפרים ומנשה.

מערכת היחסים של האחים שבספר בראשית רצופה מריבות, הראשונה שבהם היא המריבה של **קין והבל**, וחז"ל שואלים במדרש: "על מה היו מדיינים?" ונאמרו על כך כמה סיבות: "אמרו: בואו ונחלוק את העולם, אחד נטל הקרקעות ואחד נטל את המטלטלין, דין אמר: ארעא דאת קאים עליה דידי, ודין אמר: מה דאת לביש דידי, (זה אמר הקרקע שאתה עומד עליה שלי, וזה אמר מה שאתה לבוש שלי) דין (זה) אמר: חלוץ (בגדיך)!, ודין (וזה) אמר: פרח (באויר)!, מתוך כך ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו, רבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי אמר: שניהם נטלו את הקרקעות ושניהם נטלו את המטלטלין ועל מה היו מדיינין? זה אומר: בתחומי יבנה בית המקדש, וזה אומר: בתחומי יבנה, שנאמר: "ויהי בהיותם בשדה", ואין שדה אלא בית המקדש כד"א: ציון שדה תיחרש, ר' יהודה אומר על חוה הראשונה היו מדיינין" [ב"ר פר' כב]. אמר ר' אבהו: חוה הראשונה חזרה לעפרה, ועל מה היו מדיינין? אמר ר' הונא: על תאומה יתרה שנולדה עם הבל, זה אומר אני נוטלה שאני בכור, וזה אומר אני נוטלה שנולדה עמי, ומתוך כך ויקם קין [ילק"ש בראשית לח] שלוש סיבות מונים לנו חז"ל שגורמים בעולם למריבה: האחת היא **הכלכלה** (בוא ונחלוק את העולם), השנייה מלחמת **הדתות** (בית המקדש) והשלישית **המין** (חוה הראשונה). והמריבה הזאת נסתיימה ברצח. את הלקח של מריבת קין והבל ראה אברהם והוא אומר ללוט: "אנשים אחים אנחנו אל נא תהי מריבה בנינו". ושואלים על כך: ואם לא היו אחים כן היתה יכולה להיות מריבה ביניהם? והתשובה היא שמריבה הפורצת בין אחים היא הרסנית ואין חמורה ממנה. ולכן מציע אברהם להיפרד. גם בין **ישמעאל ליצחק** פורצת מריבה, וגם במריבה הזו היתה סכנה של שפיכות דמים כמו שלמדו [תנחומא פר' שמות כד] מהכתוב: "ותרא שרה את בן הגר המצרית אשר ילדה לאברהם מצחק" - ואין מצחק אלא שביקש להרגו, שנאמר: "יקומו נא הנערים וישחקו לפנינו", וגם כאן שרה פועלת להפרדת כוחות. ומריבת האחים אינה פוסקת וגם בדור הבא: **עשו שונא ליעקב** ומבקש להורגו, וכך גם שנאת **השבטים ליוסף** שנאמר: "וישנאו אותו". שנאת האחים היתה פעמים רבות ללא חמלה וללא התחשבות, היא היתה נוקבת עד התהום, לא כך היה אצל האחיות, גם בין האחיות **לאה לרחל** היו כל הסיבות למריבה ושנאה, לאה חושבת שרחל לקחה לה את בעלה, ורחל יודעת שיעקב אוהב אותה ועובד את אביה בשבילה ולבסוף באה לאה ונכנסת תחתיה. והנה לא זו בלבד שהן אינן פוגעות אשה בזולתה אלא אדרבא כל אחת מוכנה לוותר משלה לטובת אחותה. על רחל מסופר [איכה רבה, פתיחות כד] שאמרה לקב"ה: "גלוי לפניך שיעקב עבדך אהבני אהבה יתירה ועבד בשבילי לאבא שבע שנים, וכשהשלימו אותן שבע שנים והגיע זמן נשואי לבעלי יעץ אבי להחליפני לבעלי בשביל אחותי, והוקשה עלי הדבר עד מאד כי נודעה לי העצה, והודעתי לבעלי ומסרתי לו סימן שיכיר ביני ובין אחותי כדי שלא יוכל אבי להחליפני, ולאחר כן נחמתי בעצמי וסבלתי את תאוותי וריחמתי על אחותי שלא

> **כל מאמץ בענייני תורה ומצוות, אף שהוא חובה בפני עצמו, מרחיב את הצינורות לקבלת ברכות ה' לכל אחד ואחד מבני המשפחה.**
> הרבי מלובביץ'.

עוד בעיתון

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

חסד אין סופי
"ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כָּתְנוֹת עור וילבִּשֵׁם". כתוב במדרש...
המשך בעמ' 2

האשה אשר נתתה
כבר עם תחילת הבריאה מסתכל הקב"ה בחטא המובנה בברואים...
המשך בעמ' 2

שו"ת חורף
הציעו לי בחורה בשידוך, פגישה ראשונה, היא מחכה למיועד אחר ואני מחכה למיודעת אחרת, מהון להון, התארסנו בשעה טובה ומוצלחת...
המשך בעמ' 3

סיפור לשבת
בגדה של אחד הנחלים
בשונה מסיפורים אחרים שאנו מפרסמים, הרי שאת גיבורי הסיפור,...
המשך בעמ' 4

שביבים
- "ורוח אלקים מרחפת על פני המים"
- כיצד ניתן לזכות בעשירות?
- "...החליטה השבת לשמור עלי"
- צדקה כראוי מצילה ממוות ואם לאו מתהפכת עליו
- מתנת שמים להצלה

המשך בעמ' 5

קדושת ציונו של ה'אור החיים' הקדוש
מדורות קודמים, נודע ציונו של ה'אור החיים' הקדוש, כמקום שמסוגל לישועות...
המשך בעמ' 8

תצא לחרפה, ולערב חלפו אחותי לבעלי בשבילי, ומסרתי לאחותי כל הסימנין שמסרתי לבעלי כדי שיהא סבור שהיא רחל, ולא עוד אלא שנכנסתי תחת המטה שהיה שוכב עם אחותי והיה מדבר עמה והיא שותקת ואני משיבתו על כל דבר ודבר כדי שלא יכיר לקול אחותי, וגמלתי חסד עמה, ולא קנאתי בה ולא הוצאתיה לחרפה". ואילו אח"כ לאה לעומתה אינה מנצלת את יתרונה על רחל בהולדת ילדים, ובגדלות רוחה היא מוכנה לוותר על הילד השביעי שלה לטובת רחל ובלבד שלא תיפגע אחותה כמו שמובא בגמרא [ברכות ס א]: "דנה לאה דין בעצמה ואמרה: שנים עשר שבטים עתידין לצאת מיעקב, ששה יצאו ממני, וארבעה מן השפחות - הרי עשרה, אם זה זכר - לא תהא אחותי רחל כאחת השפחות! מיד נהפכה לבת, שנאמר ותקרא את שמה דינה!" יחסי לאה ורחל הם הדוגמא והמופת כיצד יש לקיים יחסי אחווה בין אחים, ולא על חנם אמרו כל העם לבועז על רות: ייתן ה' את האשה הבאה אל ביתך כרחל וכלאה אשר בנו שתיהן את בית ישראל".

חסד אין סופי

/ הרב יוסף ברוק שליט"א

"ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כָּתְנוֹת עור וילבִּשֵׁם". כתוב במדרש: "תורה - תחילתה גמילות חסדים, וסופָהּ גמילות חסדים", שנאמר בתחילתה "ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כָּתְנוֹת עור וילבִּשֵׁם" (בראשית ג', כ"א), וסופה גמילות חסדים שנאמר "ויקבֹּר אֹתו בַּגַּי" (דברים ל"ד, ו') - הקב"ה קבר את משה.

מכאן, ששאיפתה של התורה היא שיוכל האדם לראות את הזולת ולוותר מעצמו למענו. כך עשה הבורא, ומדרכיו אנו לומדים ועושים.

שאלו חכמי המוסר: מדוע המדרש מביא ראָיָה מפסוק זה של עשיית כותנות העור? הרי כל הבריאה חסד היא. כלום אדם עיוור, חירש או אילם אינו אדם? אם כן, כמה חסד יש בכך שאדם נולד עם כל חושיו! כל תבנית האדם היא מושלמת, וכי אין בכך מספיק חסד? מדוע צריך להרחיק עד פסוק זה כדי ללמדנו על חסד הבורא? הרי כבר בימי הבריאה הראשונים נברא אדם מושלם.

תירצו חכמי המוסר: אמת כי בכל הבריאה יש חסד בלי סוף, אך הדוגמא של המדרש היא לאחר החטא. מהלך הבריאה אמור היה להיות שונה לגמרי: ללא סבל, ללא מוות, רק שלום ושלֵמות. אך הכול קרס, השתנה לבלי היכר. חטא אדם הראשון ואִשתו "שינה" את התוכנית האלוקית, ומאז העולם נראה אחרת לגמרי. היה מקום לומר לאדם הראשון: "את אשר בישלת - תאכל!" "יש לך עלה תאנה - תסתדר!" לשם מה צריך לעשות לו כותנות עור ואף להלבישו???

בשר ודם ודאי היה מגיב כך ואף מעיר כמה הערות כדי לרצות את כעסו על הקלקול והשינוי שהביא האדם במעשיו. אעפ"כ ה' עשה לאדם ולאשתו כותנות עור והלבישם.

גם בסיום התורה אנו למדים על חסד ה', שהרי הקב"ה בכבודו ובעצמו התעסק בקבורת משה. יש בכך מידה כנגד מידה: אע"פ שמשה יכול היה למַנות אחרים, הוא עסק בעצמו בהעלאת עצמות יוסף ולא בענייניו האישיים. משום כך גמל לו הקב"ה וקברוֹ בעצמו, אף שכל אחד מישראל היה עושה זאת בשמחה ורואה זכות לעצמו לעסוק בכך.

ההולך בדרכי הבורא ייטיב לכל ברואיו ללא חשבון. רגשות נקם או כעס לא ימנעו אותו מעשיית חסד. ולוואי וכך ייראה עולמנו.

האשה אשר נתתה

/ הרב איתמר הרשקו

לע"נ אמי מורתי רות ב"ר חיים יהודה, הריני כפרת משכבה

כבר עם תחילת הבריאה מסתכל הקב"ה בחטא המובנה בברואים, כשראה את האור הגדול וגנזו - מפאת הרשעים שלא ישתמשו בו[1]. וכך למרות שטרם באו אותם רשעים, הכין הקב"ה את עולמו לכך שהם יהיו.

יסוד זה קיים גם בשני המקומות שחוללו את הוויתו של עם ישראל, מימות עולם ועד ימינו אנו - חטא אדם הראשון וחטא העגל. כששני החטאים נקשרו יחדיו, עת עמדו ישראל על הר סיני. ולשעה קלה פסקה זוהמת החטא הקדום[2] - עד ששבה אליהם, לאחר חטא העגל[3].

וכשאנו מתבוננים בחטא אדם הראשון, אזי נמצא ששורש חטאו בא לו עקב אי הכרת הטובה שעשה ה' עמו - בהשלמתו ע"י האשה אשר נתנה לו[4]. והדבר שגרם לו לאדם לומר כן, היה בכך שטרם קרא שם לחוה אשתו. למרות שכבר ידע וקרא שם לכל חי[5], טרם נוצרה חוה - וזה גופא הדבר שהביאו לחשוב על כך[6]. וכאשר

השיאתו חוה לאכול מעץ הדעת, לא יכל לענות לה' - **חוה** נתנה לי. אלא האדם נאלץ לומר - **האשה** אשר נתתה עמדי[7], ובכך הייתה כפיות טובה כלפי מטיבו-בוראו.

ואף חוה חשבה לתת לאדם לאכול עמה, כדי שלא תמות היא ויישא אדם אשה אחרת תחתיה[8]. למרות שהאשה הנוספת שלכאורה מוכנה לאדם, לא הייתה אלא התאומה השנייה שנולדה יחד עם הבל[9]. וכך בברכה הכפולה שניתנה לה - בלידת שתי בנות, דווקא בזה השתמשה חוה כעילה לחטאה.

אך למעשה על כך צפה וידע קורא הדורות מראש, כשהפיל תרדמה על האדם ורק אח"כ הביא לו את חוה אשתו. וכיוון שלא ראה אדם את היצירה עצמה, ניתן הפתח לומר - **האשה אשר נתתה**, שכביכול פעולה זו גרמה להוצאת החטא אל הפועל. שכן אשה דעתה קלה, וקרובה להתפתות[10].

וכדבר הזה ארע עם אבותינו בהר סיני, אז נגלה עליהם הקב"ה בערפלי טוהר - ובקשו ישראל ממשה שיהיה הוא המתווך בינותם, שיראים היו פן תאכלם האש הגדולה[11]. וכיוון שכך לא דיבר הקב"ה אלא עם משה[12], וניתן הפתח לטעון שהרבית הזהב שניתנה לישראל - היא שהביאתם לחטוא בעגל[13].

וכשנפתח הפתח במיעוט האור ביום הראשון - הוסרה ההשגחה מהאדם הראשון ומישראל. ולא בא הדבר אלא כדי לפתוח פתחי תשובה ליחיד[14] ולרבים[15].

אך למעשה בשלושת המקומות האלו לא היה חטא באדם[16] ובישראל, כי אם מחלק האומות שהתערבו עמנו[17]. ולכן דווקא תחת החופה[18], מתגלית בחירתו של הקב"ה בצדיקים ובישראל. ולא זו בלבד אלא גם באה ההבחנה בין ישראל לאומות - שאלו זוכים לחיי עולם, ואילו הרשעים והאומות[19] נקנסת עליהם מיתה[20]. והאור של שבעת ימי בראשית, הולך ומאיר עלינו.

1 - **וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב וַיַּבְדֵּל** אף בזה אנו צריכים לדברי אגדה: ראהו שאינו כדאי להשתמש בו רשעים, והבדילו לצדיקים לעתיד לבא - רש"י בראשית א, ד

2 - שבשעה שבא נחש על חוה הטיל בה זוהמא ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן. **כשבא נחש על חוה** כשנתן לה עצה לאכול מן העץ בא עליה דכתיב (בראשית ג) הנחש השיאני לשון נשואין - שבת, קמו. וברש"י שם

3 - כעין זה כל עוד לא חטאו ישראל, מעת שעמדו על הר סיני הוסרה מהם הזוהמא של נחש הזה, כי אז היה ביטול היצר הרע מן העולם, שדחו אותו מהם... אז היו יודעים ורואים את האספקלריות העליונות, והאירו עיניהם, והיו שמחים לדעת ולשמע... כיון שחטאו בעגל נעברו מהם כל אלו המדרגות והאורות העליונים, ונעברו מהם אלו חגורות המשורינות שנעטרו מהשם העליון, והמשיכו עליהם את הנחש הרע כבתחילה, וגרמו המות לכל העולם... בתחילה מה כתוב, ויירא ישראל את היד הגדולה, וכולם ראו האורות העליונים... אחר שחטאו אפילו את פני הסרסור לא יכלו לראות, שכתוב ויירא מגשת אליו - (תרגום) זהר בראשית ב, רצ

4 - **אשר נתת עמדי** (ע"ז ה) כאן כפר בטובה - רש"י בראשית ג, יב

5 - עוד למדך כאן שבשעת יצירתן מיד בו ביום הביאם אל האדם לקרות להם שם - שם ב, יט

6 - **ויפל ה' אלהים תרדמה** (ב"ר) כשהביאן הביאן לפניו כל מין ומין זכר ונקבה, אמר לכלם יש בן זוג ולי אין בן זוג. מיד ויפל - שם, כא

7 - בראשית ג, יב

8 - **ותתן גם לאישה** שלא תמות היא ויחיה הוא וישא אחרת - רש"י שם, ו

9 - **והאדם ידע** כבר קודם הענין של מעלה קודם שחטא ונטרד מגן עדן וכן ההריון והלידה... **את קין את אחיו את הבל** ג' אתים ריבוים הם מלמד שתאומה נולדה עם קין ועם הבל נולדו שתים לכך נאמר ותוסף (ב"ר) - שם ד, א

10 - **ואיבה אשית** אתה לא נתכוונת אלא שימות אדם כשיאכל הוא תחלה ותשא את חוה ולא באת לדבר אל חוה תחלה אלא לפי שהנשים דעתן קלות להתפתות ויודעות לפתות את בעליהן לפיכך ואיבה אשית - רש"י שם, טו

11 - ועתה למה נמות כי תאכלנו האש הגדלה הזאת אם יספים אנחנו לשמע את קול ה' אלקינו עוד ומתנו - דברים ה, כא

12 - אמר משה לפני הקב"ה אם היית מצוה אותם לא היו עוברים על מצותיך, אמר לו והלא צויתי להם בתך עשרת הדברות, אמר לו משה רבונו של עולם לי צויתה להם לא צויתה, כי כתבת בעשרת הדברים אנכי ה' אלהיך (שמות כ א), ציווי לי ולא להם, כי אם היה להם היה לך לומר אנכי ה' אלהיכם אשר הוצאתי אתכם. לא יהיה לכם, לא תשאו את שם ה' אלהיכם, שמרו את יום השבת, ששת ימים תעבודו ועשיתם כל מלאכתכם, כבדו את אביכם ואת אמכם, לא תרצחו לא תנאפו, לא תגנובו, לא תענו, לא תחמודו, אם כן לא צוית אלא לי - מדרש אגדה שמות לב, יא.

13 - **אלהי זהב** (ברכות לב יומא פו) אתה הוא שגרמת להם שהשפעת להם זהב וכל חפצם מה יעשו שלא יחטאו משל למלך שהיה מאכיל ומשקה את בנו ומקשטו ותולה לו כיס בצווארו ומעמידו בפתח בית זונות מה יעשה הבן שלא יחטא

14 - בשעה שעבר על ציויו של הקב"ה ואכל מן אילן, ביקש הקב"ה שיעשה תשובה, ופתח לו פתח ולא בקש אדם - בראשית רבה יג, ה

15 - אמר רבי יהושע בן לוי, לא עשו ישראל את העגל אלא ליתן פתחון פה לבעלי תשובה, שנאמר (דברים ה, כו) 'מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי כל הימים' - ע"ז, ד:

16 - חלק האומות שהיה עדיין באדם הראשון, הוא אשר חטא - מי מרום, חלק ח (שיחות הגרי"ם חרל"פ, פרשת בראשית)

17 - **פסל לך** אתה שברת הראשונות אתה פסל לך אחרות משל למלך שהלך למדינת הים והניח ארוסתו עם השפחות מתוך קלקול השפחות יצא עליה שם רע עמד שושבינה וקרע כתובתה אמר אם יאמר המלך להורגה אומר לו עדיין אינה אשתך בדק המלך ומצא שלא היה הקלקול אלא מן השפחות נתרצה לה אמר לו שושבינה כתוב לה כתובה אחרת שנקרעה הראשונה אמר לו המלך אתה קרעת אותה אתה קנה לך נייר אחר ואני אכתוב לה בכתב ידי כך המלך זה הקב"ה השפחות אלו ערב רב והשושבין זה משה ארוסתו של הקדוש ברוך הוא אלו ישראל לכך נאמר פסל לך - רש"י שמות לד, א

18 - **חטא אדם הראשון** היה לאחר שעשה הקב"ה חופה לאדם וחוה, אמר רבי חמא (בר) חנינא עשר חופות עשה הקדוש ברוך הוא לאדם הראשון בגן עדן - בבא בתרא, עה. ואילו על **חטא העגל** אמרו חז"ל, אמר עולא עלובה כלה מזנה בתוך חופתה אמר רב מרי ברה דבת שמואל מאי קרא (שיר השירים א, יב) עד שהמלך במסיבו נרדי וגו' אמר רב ועדיין חביבותא היא גבן דכתי' נתן ולא כתב הסריח - שבת, פח:

19 - דא"ר אבהו הר סיני שמו ולמה נקרא הר חורב שירדה חורבה לעכו"ם עליו - שבת, פט:

20 - מאי (יחזקאל כח, יג) מלאכת תופיך ונקביך בך אמר רב יהודה אמר רב אמר לו הקדוש ברוך הוא לחירם מלך צור בך נסתכלתי וברואתי נקבים נקבים באדם ואיכא דאמרי הכי קאמר בך נסתכלתי וקנסתי מיתה על אדם הראשון - בבא בתרא, עה.

שו"ת חורף
הרב שבתי יגל / הכולל הקהילתי רעננה

שאלה: **מעשה שהיה כך היה: הציעו לי בחורה בשידוך, והשדכן תיאם ביננו פגישה ראשונה, בלובי של אחד מבתי המלון. כאשר הגעתי למקום ראיתי בחורה שמחכה, והייתי בטוח שזאת המיועדת, וניגשתי אליה והתחלנו שיחה. לאחר כמה דקות, התבררה לנו הטעות, שהיא מחכה למיועד אחר ואני מחכה למיודעת אחרת, אולם השיחה הייתה נעימה וקולחת ובחרנו להמשיך את הפגישה...**

בסוף הפגישה כבר ידענו מספיק פרטים אחד על השנייה, וכאשר הגעתי הביתה ביקשתי מהוריי שידברו עם הוריה של הבחורה כדי להמשיך את מסכת הפגישות.

מהון להון, התארסנו בשעה טובה ומוצלחת.

השדכן טוען שמגיע לו לפחות חלק מדמי השדכנות כי רק בזכותו הגעתי למקום הנכון בזמן הנכון...

יש ממש בטענותיו?

תשובה: לא מגיע לשדכן כלל 'דמי שדכנות' במקרה כגון זה, ומאחר והשדכן מקבל את שכרו על כך שביצע 'עסקה' בין שני צדדים, ובמקרה כגון זה הוא לא היה קשור כלל לעסקה זו, וברצונו היה לשדך עסקה אחרת, אך על רצונות ומעורבות בסייעתא דשמיא

לא משלמים 'דמי שדכנות' אלא רק על 'עסקה'; שהוא תיווך אותה והגיעה לידי גמר.

ולמה הדבר דומה? למתווך דירות שהציע לקונה פוטנציאלי דירה בבניין מסוים, וכאשר הגיע הקונה לאותו בניין ראה שם דירה אחרת העומדת למכירה, ומצאה חן בעיניו ורכש אותה. האם נאמר שמגיע למתווך דמי תיווך על עסקה זו, שהרי רק בזכותו הקונה הגיע לבניין? וודאי שלא, והוא הדין בנידון דידן.

שאלה: קניתי מנגל גז יד שנייה, מיהודי שלא שומר כשרות כלל ועיקר. אין לי ספק שנצלו על מנגל זה מאכלים לא כשרים... היאך אני יכול להכשיר את המנגל?

תשובה: החלקים שצריכים הכשרה זה הרשתות, וכן המכסה העליון אם ישנו כזה.

רשת שנצלו עליה מאכלים אסורים צריכה 'ליבון חמור' כדי להכשיר אותה, ולכן לא מספיק להפעיל את המנגל 'על ריק' ולתת לרשתות להתחמם, כי בכך אין זה ייחשב 'ליבון חמור'.

ולכן - אם הרשתות מתפרקות וניתן להשיג רשתות תואמות חדשות - הרי שזה הכי טוב והכי מהודר.

אם אין זה אפשרי יש שני דרכים ללבן את הרשתות בליבון חמור:

א. להביא ברנר גז, ולעבור על כל חלקי הרשת טוב טוב, עד שהמקום מתאדם.

ב. להניח כמות יפה של גחלים על הרשת ולהבעיר את הגחלים היטב היטב עם חומר בעירה, ובכך גם הרשת עצמה תתלבן ותאדים בכל חלקיה.

את המכסה העליון ניתן אכן להכשיר על ידי הפעלת המנגל 'על ריק' בזמן שהמכסה סגור, למשך 15 דקות.

כמו כן מן הסתם הבעלים הקודם לא טבל את הרשתות במקווה כלים, ויש לעשות כן.

סיפור לשבת

בגדה של אחד הנחלים

הובא בגיליון "איש לרעהו": בשונה מסיפורים אחרים שאנו מפרסמים, הרי שאת גיבורי הסיפור הנוכחי אנו מכירים אישית, ויכולנו להעיד על אמיתות הסיפור ממקור כמעט ראשון. הרה"ג ג. שליט"א הוא ראש ישיבה העומד כיום בראשות ישיבה ליטאית המיועדת לבחורים שלא מצאו את מקומם בישיבה רגילה. הוא אוהב את תלמידיו אהבת נפש, והם משיבים לו באותו מטבע. החיבור בינו לתפקידו נראה טבעי - ומה רבים האנשים שהיו חולמים לעסוק במקצוע אותו הם כל כך אוהבים. אולם, לא נגזים אם נאמר שהוא הגיע לתפקידו ב"דרך נס"! ומעשה שהיה כך היה.

וכך מספר לנו אחד מבעלי המעשה הרב ה. שליט"א: הבן שלי למד בתקופה מסוימת באותה ישיבה ליטאית ולאחר מכן עזב את הישיבה. מבחינתו של הרב ה. התחיל הסיפור כאשר התארס בנו ופנה לקבל 'מזל טוב' מראש הישיבה שלו בעבר - באותה ישיבה ליטאית פלונית שמיועדת לבחורים שלא מצאו את מקומם בישיבה רגילה. ראש הישיבה התעניין עם מי התארס, וכאשר שמע פרטים כלליים אודות המשפחה, שאל לשמה של ה'שוויגער' אם הכלה. החתן נקב בשמה וראש הישיבה שאל אם יש לו מושג מתי היתה השוויגער בפעם האחרונה אצל האדמו"ר שלה זצ"ל? לחתן, כמובן, לא היה קצה של מושג בנושא זה, הלוא זה עתה התארס ומנין לו לדעת פרטים אלו? אך החליט לברר זאת, למען ראש הישיבה שמשום מה התעניין בפרט זה.

כעבור תקופה פגש את ראש הישיבה ואמר לו: "שבט תשנ"ב"! ראש הישיבה האזין למידע, והפנה לחתן בקשה מוזרה: אני רוצה לספר לך סיפור ששווה 10,000 דולר האם תוכל לשלם לי?! החתן לא ידע אם לצחוק אם לבכות, וראש הישיבה הציע כך: מכיוון שלפי תגובתך אין לך לשלם 10,000 דולר אז אני מציע שתזמין אותי לאחת משמחות השבע ברכות - בה ישתתפו הקרובים משני הצדדים - ושם אספר את הסיפור בפני כולם חינם אין כסף!

החתן נענה להצעה המוזרה והמפליאה כאחת, והחל מאותו רגע הלך המתח בקרבו וגאה!

אתם יודעים? ממש לא התכוונתי לשמש כראש ישיבה! - פתח ראש הישיבה וסיפר במהלך סעודת השבע ברכות, בני המשפחה המורחבת ישבו סביבו במעגל של 'חצי גורן' והוא המשיך: למדתי ב'כולל' כמו כולם, אבל מידי פעם נוצר לי קשר עם בחורים שלא כל כך הסתדרו במסגרות הישיבה, הצלחתי לעזור לבחור אחד, וזה גרר אחריו בחור נוסף, ועוד אחד, ועוד אחד, עד שביום בהיר מצאתי את עצמי מוקף בבחורים ומקדיש להם שעות על גבי שעות.

זה היה על חשבון שעות הלימוד, ובאיזשהו מקום גם על חשבון

המשך בעמוד הבא...

הבית. רעייתי לא תכננה חיים כאלו אינטנסיביים, והפצירה בי לחדול מלטפל בבחורים. הסברתי לה שכלל לא יזמתי את המקצוע החדש, וזה פשוט התגלגל אלי משמים. הנה' ברוך השם אני מצליח להציל נפשות, וזו בהחלט שאלה לא פשוטה כיצד להתמודד עם הנושא הזה. באחד הימים, כאשר הנושא עלה שוב, החלטנו לצאת לחיק הטבע, הרעיון היה להתיישב במקום רגוע, ושם לפתח ולדון בנושא עד שנגיע להסכמה סופית ומוחלטת כיצד לנהוג!

יצאנו צפונה, התיישבנו בגדה של אחד הנחלים ושוחחנו, לפתע צדה את עיני חבילה צבעונית מתגלגלת עם אחד ממפלי הנחל, עד מהרה קלטתי שזה לא עפיפון מקופל אלא משהו חי, זינקתי למים כשאני לבוש כולי וחילצתי משם את "החבילה" תינוקת בת שנה וחצי! התינוקת הייתה חיה ברוך ה' היא בלעה קצת מים, היא הייתה מבוהלת מאוד אך לאחר כמה דקות נרגעה. התרגשנו מאוד ממה שהתרחש, לקח לנו זמן להירגע ולצאת לחפש את הוריה, טיפסנו לכיוון מקור הנחל ושם גילינו על גדות הנחל משפחה ברוכת ילדים בלעה"ר מאושרת יושבת ומבלה. הם כלל לא הבחינו בחסרונה של הקטנה. ברגע שאם התינוקת הבחינה בי מחזיק את הפעוטה....ובקטע הזה של הסיפור , נשמעה התפרצות רמה של בכי מכיוון עזרת הנשים בשמחת השבע ברכות. מסתבר שבתיאורו הצבעוני הצליח ראש הישיבה להחזיר את השוויגער לאותו רגע נורא, בו היא מגלה את ביתה הקטנה ניצולה מטביעה וודאית!

ראש הישיבה המשיך לתאר את אשר התרחש: באותו רגע בו גילתה האם את תינוקה אמרה בהתרגשות: "אני רוצה לתת לך את כל מה שיש לי, הרי אתה הצלת את ביתי!" היא הציעה לי את הדבר היקר ביותר שהיה אצלה: את השטר האחרון שקיבלה מהאדמו"ר זצ"ל, הסברתי לה שאני מסרב לקבל את השטר וזאת מהסיבה הפשוטה: עבורה הוא שטר חשוב ביותר, אבל היא כל כך התחננה להיטיב עם מציל ביתה, עד שנכנעתי ולקחתי את השטר. אבל דבר משמעותי נוסף התרחש באותו רגע: "הוויכוח" ביני לרעייתי בנוגע לתפקידי בעולם הוכרע, ראינו כיצד מגלגלים משמים שאציל נפשות דווקא בו בזמן בו התיישבנו לדון בנוגע להצלת נפשות. שנינו הבנו שזהו תפקידי! על מנת שלא נשכח את המסקנה, מסגרתי את השטר ותליתי אותו בביתי. כאשר סיפר לי החתן דנן עם מי התארס, רציתי לוודא שמדובר באותה משפחה, לכן ביקשתי ממנו לבדוק באיזה תאריך הייתה השוויגער אצל האדמו"ר, שכן התאריך הזה רשום על השטר הממוסגר בביתי.

ראש הישיבה סיים את סיפורו, והנוכחים התקשו - מרוב התרגשות - לאכול את המנה האחרונה שהוגשה זה לא מכבר,

שביבים / שאול שיף

"ורוח אלקים מרחפת על פני המים"

רבינו האור החיים הקדוש מביא את דברי המדרש ש'רוח אלקים' הוא רמז לרוחו של מלך המשיח, ומוסיף רבינו הקדוש ומפרש את המשך הפסוק שזה יהיה 'על פני המים' שרק אם יעסקו בתורה הקדושה, שמשולה למים, יבוא משיחנו.

ובפרשת תצוה מביא האוה"ח הק' את דברי הזוהר הקדוש, שהגאולה העתידה תהיה בזכות משה רבינו, ולכן האמצעי הגדול להביא את הגאולה, זה רק על ידי לימוד התורה ביגיעה לשם שמים, אבל כל זמן שאין ישראל עוסקים בתורה, או שאינם לומדים לשמה, הגאולה מתעכבת.

ומסיים בדברים נוראים ומבהילים בטעם אריכות הגלות , וזה לשונו: כל עוד שאין עוסקים בתורה ומצוות אין משה חפץ לגאול עם הבטלים מן התורה. גם בפרשת ויחי על הפסוק כיבס ביין לבושו ובדם ענבים סותה, מוסיף ואומר: כי הגאולה העתידה תהיה בזכות לימוד התורה ואם לא יעסקו בתורה , תהיה הגאולה על ידי ייסורים. ויהיה הבדל גדול במהות וצורת ההתגלות, שאם משיח יבוא בזכות התורה, הרי שיבוא במדרגה עליונה במראה נסיי ופלאי...

כיצד ניתן לזכות בעשירות?

כתב הרה"ק רבי בונם יואל טויסיג ממאטטערסדארף זיע"א בספרו 'תפארת בנים' על קיצור שלחן ערוך (ח"ב עמ' ערה), שפעם אחת כשפגש הגאון רבי חיים קרייזוירט זצ"ל, רבה של אנטוורפן, את הרה"ק ה'לב שמחה' מגור זיע"א, ושאלו מה פשר דבר שלא זכה לעשירות, על אף ששימש כבר פעמים רבות כסנדק. נענה לו ה'לב שמחה' ואמר: עיין בהגהות רבי עקיבא איגר על שו"ע יו"ד (סימן רסה ס"א) על דברי המחבר שכתב: ואבי הבן או המוהל או אחד מהעם מברך על הכוס בורא פרי הגפן, וכך מציין הגאון רבי עקיבא איגר: בתורת חיים (ספ"י דסנהדרין) כתב דדוקא הסנדק המחזיק הילד על ברכיו בשעת המילה הוא יחזיקנו גם כן בשעת הברכה וישתה מהכוס יין, עיי"ש.

וכך כתב ה'תורת חיים' על דברי הגמרא סנהדרין (פט:): אם אני

אומר לו זבח את בנך לפני, מיד זובחו, לפי שקטרג עליו על שלא הקריב שום קרבן מסעודת בנו, לכך השיב לו שאפילו אם יאמר לו זבח את בנך עצמו לשם קרבן _ מיד זובחו. ובסמוך נמי דאמר ליה יצחק לישמעאל ובאבר אחד אתה מגרה בי, אם אומר לו הקדוש ברוך הוא זבח עצמך וכו' לפי שהמילה כקרבן יחשב כדמשמע במדרש רבה (ריש פ' וירא): רבי לוי פתח, שור ואיל לשלמים לזבוח לפני ה' אמר, מה אם זה שהקריב שור ואיל לשמי הריני נגלה עליו ומברכו, אברהם שמל עצמו לשמי על אחת כמה וכמה. ולכך בשעה שמל אברהם ילידי ביתו והעמיד גבעת ערלות והתליעו, עלה ריחן לפני הקדוש ברוך הוא כעולה, שהוא כליל לאישים, כדאיתא במדרש רבה (סוף פרשת לך לך). ומהאי טעמא נראה מה שמלין בבית הכנסת בצפון, לפי שהעולה שחיטתה בצפון, והיינו דאמר ליה באבר אחד שנעשה בך קרבן אתה מגרה בי, אם אומר לי הקדוש ברוך הוא זבח עצמך לפני, לשם קרבן אני זובח. וכיון שהילד הנימול נחשב כקרבן כך רגלי הסנדק שמלין עליהן חשוב כמזבח כמו שכתב בהדיא מהרי"ל ז"ל בהלכות מילה. ונראה דלכך נוהגין ליתן כוס יין של ברכה לשתות לסנדק ואין נותנין אותו לתינוק כדרך שנוהגין בכוס יין של קידוש, לפי שהעולה טעונה נסכים שהיו מנסכין יין על גבי המזבח בשעת ההקרבה. וכיון שהילד דומה לקרבן עולה, והסנדק דומה למזבח, לכך נותנין כוס יין של ברכה בגרונו של סנדק, דהוה ליה כמנסך יין על גבי המזבח.

וכי האי גונא איתא בפרק בא לו (יומא עא.): אמר רבי ברכיה הרוצה שינסך יין על גבי המזבח ימלא גרונם של תלמידי חכמים יין, שנאמר (משלי ח ד) 'אליכם אישים אקרא'. נראה, דלכך נקט לישנא ד'ימלא גרונם יין' ולא קאמר ישקה תלמיד חכם יין, לפי שהיין שהיו מנסכין על גבי המזבח היו נותנין בתוך הספל שהיה על גבי המזבח, והיה בו נקב כמין חוטמין, כדאיתא סוף פרק לולב וערבה (סוכה מט:), ואותו נקב עשוי כגרון של אדם ומשם יורד לשיתין. וקאמר ריש לקיש התם, בזמן שמנסכין פוקקין את השיתין לקיים מה שנאמר (במדבר כח ז) 'בַּקֹּדֶשׁ הַסֵּךְ נֶסֶךְ שֵׁכָר לַה'". ופירש"י ז"ל, שפוקקין את הנקב שהנסכים יורדין בו לשיתין, שיראה היין עליו כגרון מלא ושבע. ואיתא נמי התם (בגמרא) אמר רב פפא, שמע מינה כי שבע איניש חמרא, מגרוניה שבע. לכך נקט ימלא גרונם של תלמידי חכמים יין פירוש תחת גרונו של מזבח והוה ליה כמנסך יין על גבי המזבח. והכי נמי כשנותנין כוס של ברכת היין בגרונו של סנדק, הוה ליה כמנסך יין על גבי המזבח מאחר שהסנדק חשוב כמזבח.

ומהאי נראה, דדווקא הסנדק המחזיק את הולד בשעת המילה על ברכיו, הוא יחזיקנו גם כן בשעת ברכה, וישתה מן הכוס של יין, ודלא כאותן שנוטלין את הילד מן הסנדק לאחר שנימול, ונותנין אותו לאדם אחר להחזיקו בשעת ברכה, והוא שותה כוס של ברכה, דאיהו לאו מזבח יחשב, ומה לו לשתות כוס של ברכה זו. והיינו דכתיב (בראשית יד יח) 'וּמַלְכִּי צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם הוֹצִיא לֶחֶם וָיַיִן וְהוּא כֹהֵן לְאֵל עֶלְיוֹן', ואיתא במדרש שרמז לו על המנחות והנסכים, לפי שאברהם נביא וחכם הוה, והוציא לו לחם לאכול ויין לשתות, והוה ליה כאלו הביא מנחות ונסכים שנאמר 'אליכם אישים אקרא'. עכ"ל ה'תורת חיים.

והפטיר ה'לב שמחה', שכנראה שהסגולה להתעשר הוא דוקא אם הסנדק מחזיק התינוק גם בשעת הברכה ושותה היין, כדברי ה'תורת חיים' הנ"ל. וסיפר הגר"ח קרייזוירט זצ"ל שאחרי זה בהזדמנות הראשונה שהיתה לפניו, אכן ביקש שהוא רוצה לשמש כסנדק גם בעת הברכה וגם לשתות היין כנ"ל, וכעבור זמן קצר הרוויח סכום גדול על ידי זכיה בגורל.

(ספיר ויהלום להגה"ח ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

"...החליטה השבת לשמוד עלי"

הרב נח פאליי שליט"א, רכז לימוד 'הדף היומי בהלכה' באודסה, מספר על סטודנט ששב ליהדותו בעקבות השתתפות בשיעורי 'הדף היומי בהלכה'.

הסטודנט, שהיה רחוק מחיי תורה ומצוות עוד מזמן קטנותו, הגיע לאודסה למרות ריחוקה הגיאוגרפי, כדי ללמוד מקצוע נחשק שקל יותר ללמוד ולהשתלם בו במקום זה. הוא מעולם לא התעניין ביהדות ולכן אף לא חשב להיכנס לאחד מארגוני הקירוב או להשתתף בסמינר לחוזרים בתשובה. אבל כשפנו אליו מארגון 'דרשו' והציעו לו ללמוד 'דף יומי בהלכה', שהוא לימוד ההלכות הנהוגות באורח החיים היהודי דבר יום ביומו בצורה מעניינת, הוא לא חשב שמדובר במשהו שיקבע לו את אורחותיו. ואם לשמוע מעט הלכות, ועוד בצורה מעניינת, מדוע לא? וכך למחרת היום הוא מצא עצמו עם עוד כמה צעירים יהודים בני המקום בשיעור ללימוד 'הדף היומי בהלכה', שם החל לשמוע את השיעור הקבוע מפי מגיד השיעור, שהביא בפניהם את ההלכות במסגרת הלימוד בתוספת ביאורים ומעשיות כיד ד' הטובה עליו. בשל חשיבות העניין של שמירת השבת, החליט מגיד השיעור כי יתחיל ללמוד עם הצעירים הלכות שבת לפי סדר קבוע מבלי להכניס דבר מלבד לימוד ההלכה. ואכן הבחור נהנה מהשיעורים, ולמרות עול הלימודים העמוס בחשבונאות ומתמטיקה, השתדל שלא לוותר עליהם, ובשל כך ההלכה החלה לחדור אף למוחו ולליבו, ובמהלך הזמן החליט לנסות ולשמור שבת ככל הניתן. למרות שלא הקפיד על קלה כבחמורה, אבל בהיכרותו עם ההלכות ידע כבר לסווג מה הן ההלכות העיקריות הנוגעות לעבירות מן התורה, שעליהן החל לתת דעתו לנסות להקפיד בהן, וכך אט אט החל יותר ויותר לשמור את השבת במידת הניתן.

לא עברו אלא מספר חודשים והגיע מועד המבחן המכריע לקבלת התואר שלשמו הגיע לאודסה, ועבורו השקיע שנים רבות של לימוד אינטנסיבי ועקבי. בשל רצונו להשתלם יותר ולשלוט היטב בחומר, הוא דחה את האפשרות והחליט להיבחן במועד ב'. כעבור חודש כשנקבע המבחן למועד ב', חשכו עיניו: התברר כי המבחן נקבע ליום שבת קודש, והוא, ששומר על מצוות השבת לכל הפחות ברובן הגדול, לא יוכל לנסוע לאוניברסיטה ולמלא את המבחן בכתיבה האסורה בשבת. הוא פנה למורים, ומשם הועבר למנהל היחידה, עד שהגיע למנהל הראשי בקמפוס והתחנן בפניו שבשל מצפונו היהודי לא יוכל להיבחן בשבת, ומבקש הוא בכל מחיר לקבל דחיה ליום למחרת או ליום קודם לכן, ובלבד שלא יצטרך לחלל את השבת, עליה הוא מקפיד מאז החל לשמוע שיעורי הלכה.

הדיקן ניסה לפתור את הבעיה, אך ראה כי אין כל דרך חוקית לכך, שכן מדובר במועד ב' ואם לא יעשה זאת עתה לא יוכל להשלים זאת כלל. הוא הודיע לו בצער שאין כל דרך למרות ניסיונותיו, והוא יהיה חייב לעשות המבחן בשבת, שאם לא כן יפסיד כל התואר שעמל עליו מזה שנים.

הסטודנט שהיה אמור להתחבט סביב אחת הדילמות הקשות

שפקדוהו, לא התלבט לרגע, ובו מקום הודיע למנהל שהוא אינו נבחן בשבת, ויהי מה, שכן ההלכה היא חשובה לאין ערוך, ולמרות שיודע הוא את ההפסד הכרוך בכך, הוא נוטל זאת על עצמו.

המנהל ניסה לשכנעו שלא יפגע בעצמו לאחר עמל כה מפרך שעמד בו בהצלחה ממש עד הרגע האחרון, אך כל פניותיו נפלו על אוזניים ערלות. השבת אותה החל לשמור מאז לימודו בשיעור ההלכה, הייתה חשובה בעיניו יותר מכל. הוא ויתר על המבחן על כל הכרוך בדבר.

המגיד-שיעור מספר, כי למרות שהיה אך טבעי לראותו במצב רוח ירוד, הוא חש לאחר מכן כי עשה מעשה גבורה, ואמר שחש שמחה שהגיע לידי ניסיון כשביקשוהו שלא ישמור את השבת, וכיהודי היודע כי ההלכות מחייבות אותו בהתנהגות אחרת בשבת - הוא ויתר ובלבד שלא לפגוע בהלכה.

לא עברו אלא שבועיים ימים, והוא נקרא באופן אישי לחדרו של דיקן האוניברסיטה האחראי על כל הקמפוס הגדול המשתרע על פני דונמים רבים ומחלקות שונות. הדיקן סיפר לו שלאחר שהגיע אליו המקרה וראה כי קיבל החלטתו על פי צו מצפונו הטהור ללא כל שיקולים צדדיים, והסכים לוותר ויתור ענק - הוא חורג לראשונה בחייו מהרגלו ומאפשר לו להיבחן עתה בחדרו. הוא הוציא את המבחן ונתן לו לכתוב אצלו בחדרו לפי הזמן שיידרש עד להשלמתו.

וכך אכן אירע, והוא הצליח במבחן. הדבר גרם לסערה רבה ברחבי העיר כולה, ובמיוחד בקרב הסטודנטים היהודים. כשדיברו עמו חבריו על כך, הפטיר באומרו: כנראה יותר ממה שאני החלטתי לשמור את השבת, החליטה היא לשמור עלי... זה הביא בקרבו מהפכה של ממש, שבעקבותיה התקרב יותר לבוראו, עד שנעשה יהודי שומר תורה ומצוות המקפיד על קלה כבחמורה. (הרב ר' וילמן, ב'יתד נאמן' תשע"ז)

צדקה כראוי מצילה ממוות ואם לאו מתהפכת עליו

'הנותן צדקה פחות ממה שראוי ליתן, ונותנה בפנים זועפים, אז לא די שאינו מקבל עליה שכר אלא גם ענוש יענש עליה'. שולחן ערוך יורה דעה ה' צדקה בהגהה.

וזה אפילו רמז הכתוב: 'וצדקה תציל ממות' - ראשי תיבות: מות. דהיינו: אם נותנה כראוי אזי תציל ממוות, ואם לא - היא עצמה נעשית מות לנותנה, רחמנא ליצלן. על כן יזהר כל אדם לתת צדקה כמסת ידו בברכת ה' אשר נתן לו בסבר פנים יפות.

(בן פורת יוסף - עמוד מ"ב)

מתנת שמים להצלה

מובא בגיליון התחזקות וביטחון ב"זרע שמשון": בסיום התפלה של היום השני של ראש השנה פנה אלי ידידי ר' אברהם ברנד הי"ו: "יש לי סיפור טרי ומחזק עבור הקוראים, המתאים דווקא לימים אלו". הטיתי אוזן לדבריו, וכך סיפר:

"בשעתו התפרסם סיפור על אבי מורי רבי מרדכי ברנד זצ"ל; לסיפור יש המשך, שאותו אני רוצה לספר לך, אולם אתחיל עם החלק הראשון, כפי ששמעתי ממי שהיה שותף פעיל בסיפור, הרה"ח ר' יהשוע וולפין הי"ו:

"היה זה לפני שנים רבות", מספר ר' שייע, תושב בורו פארק. "קבלתי טלפון מידידי רבי מרדכי ז"ל אשר שהה בלונדון לצורך גיוס כספים להשאת צאצאיו, ומכיוון שהיה אמור להיכנס לפגישה חשובה אצל הנגיד המפורסם הרה"ח אליש אנגלנדער, ביקש כי אגש בשליחותו לבקש ממכירו ומכבדו, המשגיח הרה"צ רבי משה וולפסון, כי יואיל בטובו להתקשר לר' אליש ולהמליץ עבורו כי הוא עני הגון ונכבד ביותר, מבני ציון המסולאים בפז".

ר' שייע אמר לר' מרדכי כי אין הזמן ראוי לכך, כיון שהמשגיח הרב וולפסון אינו חש בטוב בימים אלו, ואמור להיכנס לניתוח דחוף וכל הקהל מתפלל בעדו.. משמע זאת ר' מרדכי נדרך כולו ואמר לר' שייע: "הרי מובא בזוה"ק שכאשר הקב"ה אוהב אדם ורוצה להיטיב עמו הוא שולח לו מתנות - דורון. ומהי המתנה משמים? "עני"! כדי שיזכה בו, כלומר יסייע בהצלת העני, וממילא ינצל הוא עצמו". כך אמר ר' מרדכי ז"ל, שאהב להיטיב לזולת בצורה מופלאה.

"לא ידעתי על מצבו של המשגיח רבי משה שליט"א", הוסיף, "אך אם הוא זקוק לרפואה כעת, הרי זו טובה ותועלת עבורו אף יותר מעבורי, ולכן אני מאוד מבקש שתתגבר על אי הנעימות ותיגש עם בקשתי למשגיח שליט"א". ר' שייע פנה בעדינות המתבקשת דרך אחד מבני המשפחה לרבנית ע"ה א"ח למרן המשגיח שליט"א. הרבנית טענה כי למשגיח קשה בכלל בטבעו לבקש כאלו בקשות, ובפרט בעת הזו שרתוק למיטת חוליו, ואין היא יכולה להטריחו בבקשה כזאת. היא בירכה בכל לב כי רווח והצלה יעמדו ממקום אחר.

ר' מרדכי הודה מאוד לר' שייע על השתדלותו, ולכאורה כאן הסתיים הסיפור. אך מתברר שלא...

המשגיח שליט"א עבר את הניתוח המסובך בהצלחה מרובה, ומשהחלים ערך בביתו סעודת הודיה במהלכה סיפר לרבנית ולשאר המשתתפים כי את חייו הוא חייב ליהודי צדיק מירושלים בשם "רבי מרדכי ברנד"...

"לפני הניתוח", סיפר, "גילה הרופא את אזני בסוד כי מצבי הרפואי אינו פשוט כלל והסיכויים שהניתוח יצליח ואשאר בין החיים הינם רק חמישים אחוזים". המשגיח המשיך לספר לרבנית המופתעת: "לא רציתי לשתף אותך בחומרת מצבי. והנה יום אחד בעת שיצאת בדיוק מהבית הטלפון צלצל. עניתי, ועל הקו היה ר' מרדכי, אשר ביקש ממני להמליץ טוב עבורו אצל ר' אליש. לרגע רציתי לדחותו, כי הרי זה נגד טבעי ואופיי, אך נזכרתי בדברי הזוהר הקדוש, והבנתי שהקדוש ברוך הוא שיודע את מצבי הרפואי שולח לי מתנה _ עני, כדי לזכות בו ולהזדכות בעבורו. לכן חרגתי ממנהגי ונעניתי לבקשת ר' מרדכי, בהשתדלות אשר נשאה פרות טובים ב"ה , ולכן אני מייחס את הצלתי למתנת השמים שקבלתי בדמותו של ר' מרדכי ברנד". ממשיך לספר ר' אברהם ברנד הי"ו: "כאשר התאספנו בימי הסליחות האי שתא, קבוצת אברכים עסקנים בעיר ביתר, ורצינו לערוך כינוס התחזקות לציבור לפני הסליחות, הועלה שמו של המשפיע הרב ר' ישראל אריה כאדם המתאים לעורר את הציבור, אך מנגד הועלתה הטענה שר' ישראל אריה טרוד מאוד בימים אלו מכמה הרפתקי דעדו עליו, ובפרט מבנו האברך החשוב מנחם מנדל בן דבורה רייזל לרפו"ש שעבר תאונה קשה בימי בין הזמנים, כך שאין זה ראוי להטרידו בבקשות כגון אלו.

"או אז נזכרתי בדמותו של אבי ז"ל אשר לא נלאה ודווקא בעת כזו התקשר בעצמו למשגיח כדי לזכותו בעני. התקשרתי אף אני לביתו של המשפיע ר' ישראל וסיפרתי לו את הסיפור עם אבי זצ"ל, בהוסיפי שלמרות אי הנעימות אני בטוח שזיכוי רבים זה בוודאי יעמוד לרפואה וישועה. וראו זה פלא: למחרת הכנס המעורר ביום הראשון של סליחות, מתקשר אלי ר' ישראל ומעדכן בהתרגשות כי קיבל כעת עדכון מהרופאים על שיפורים עצומים ומשמעותיים במדדים הרפואיים של בנו, והוא מרגיש כי יש קשר בין הדברים!".

קדושת ציונו של ה'אור החיים' הקדוש

מדורות קודמים, נודע ציונו של ה'אור החיים' הקדוש, כמקום שמסוגל לישועות, שנתקדש ציונו בקדושה של מעלה. גדולי ישראל מאז ועד היום, מכל החוגים - הרבו להשתטח על ציונו הקדוש ופעלו בו ישועות רבות.

[ש] סגולה בדוקה ומנוסה - למציאת הזיווג בציונו

מי שחפץ למצוא את זיווגו, יגיע לציונו ויקח משם אבן, ויבטיח שכאשר יתארס - ימצא את ה'אבידה', יבוא להודות ולהחזיר את האבן. רבים עשו כן ונושעו.

לאחר פטירתו, התבטא הרה"ק רבי פנחס מקוריץ זי"ע: "אם יזכני ה' לעלות לארץ ישראל - **לא אסור מקבר רחל, ומציון - ה'אור החיים' הקדוש!**".

[ש] מדוע ספרו של ה'אור החיים' כל כך אהוב ומפורסם?

ה'אור החיים' הקדוש זכה להערכה עצומה על ספרו, והתקבל כספר יקר וחשוב לכלל ישראל.

ה'אור החיים' הקדוש כתב את ספרו במשך שנים רבות, והרבה לחדש בתורה בכל שנות חייו, בשנות הרווחה ובשנים של רדיפות וצרות. הוא אסף לספרו רק את המיטב שבמיטב בחידושיו על התורה, על כל חלקיהם: פשט, רמז, דרש וסוד. וזהו אחד הדברים המיוחדים בספרו, שנראה מחד - כספר פשט, ומאידך הוא מגלה רזין נפלאים, ומרגישים את קדושתו הרבה, בין המילים והשורות, ועל כן, גדולי עולם פרסמו את מעלת ספרו.

[ש] בספרו מרגישים כיצד - "נפשי יצאה בדברו"!

ספרו נכתב מתוך יגיעה מופלאה ועצומה, וניתן לחוש את מדרגותיו הקדושות שמבצבצות מכל פינה בספרו, וכיצד הוא מתאר את אהבת ה' ויראתו, וניתן להרגיש כיצד - "נפשו יוצאת בדברו".

מעבר לכך, הוא העיד שספרו נכתב מתוך גילויים עליונים, שמעבר להשגת אנוש. וכמה מילים כ'משיח לפי תומו', שהתבטא: **"והרגשתי בנפשי שראתה נסתרות, ותאכל ותשבע, ותותר ממטעמי התורה - באור פני מלך חיים"**.

[ש] "נפתחו השמים וארא מראות אלוקים" - ממש!

כשהתחיל לפרש את התורה, פתח וכתב: "**נפתחו השמים וארא מראות אלוקים, בורא קצות הארץ**"... ממש כפי שהעיד על עצמו יחזקאל הנביא...

התבטא על כך הרה"ק רבי יעקב יוסף מסקווירא זי"ע בפני חסידו הנאמן רבי משה "בטלן", בהתלהבות מופלגת: "**הרואה הנך מה כתוב כאן?! היה לו ממש מראה יחזקאל!**".

[ש] ספרו מגיע למז'יבוז' לידי הבעל שם טוב הקדוש

בסיון תק"ב, יצא הספר 'אור החיים' בוונציה, וזכה לתפוצה מהירה באירופה. לאחר ימים לא רבים, הגיע הספר לחבל פודוליה שבאוקראינה של ימינו, לעיירה **מז'יבוז' - עירו של הבעל שם טוב הקדוש**.

כשראה הבעל שם טוב הקדוש את הספר, שיבח אותו רבות, והיו רבים מתלהטים אחריו. היתה לו תפוצה גדולה מאוד ברוסיה ובפולין, ועד מהרה הפך לאחד הספרים המיוחדים שנלמדים במקהלות חסידים.

[ש] 'אור החיים' - הספר החסידי הראשון

בספרו יש הרבה יסודות ועקרונות רוחניים, שמקבילים לתורת החסידות, מרגלא בפומיה של הרה"ק רבי יעקב מסקווירא זי"ע: **"הספר החסידי הראשון - ה'אור החיים' הקדוש!"**

הביקוש הרב לספרו 'אור החיים' הביא לכך, שהודפסו עוד שתי מהדורות במזרח אירופה.

כתב הגאון רבי אפרים זלמן מרגליות זצ"ל על ספר 'אור החיים' בהסכמתו ל'חפץ ה'": "אחריו כל אדם ימשוך, כשהוא נותן קולו בנעימה, **ומלהיב את הלבבות בשלהבת העולה מאליה ביראת ה' טהורה**".

[ש] מה אומרים גדולי ומאורי הדורות על ספרו?

גדולי עולם השוו את הלימוד ב'אור החיים' הקדוש **ללימוד בספר - הזוהר הקדוש!**

ספרו על הרה"ק מקרלין בעל 'בית אהרן', כי הלימוד בספר 'אור

החיים' הקדוש, **היה אצלו שיעור קבוע על פרשת השבוע**, ולא היה זז מקביעות זו. והיה קורא ה'בית אהרן' **ל'אור החיים' הקדוש - 'דער רבי'**. וכאשר היה מתקשה בהבנת איזה פשט, היה אומר: "**הבה ונראה מה אומר הרבי הקדוש**". הרה"ק רבי פנחס מקוריץ אמר: "אין דבר שנוכל להביא את עצמו שם, כמו **בספר הזוהר ולפעמים בספר 'אור החיים'**".

[ש] סגולה נפלאה לשמירה - ברוחניות ובגשמיות

אמר הרה"ק רבי פנחס מקוריץ: "הספר 'אור החיים' הוא - **שמירה בבית, והלימוד בו מסוגל - להנשמה כמו הזהר הקדוש, יען שהיה נשמת משיח בדורו כמו רשב"י בדורו!**". ומסופר, שפעם אחת "**עבר על יד בית אחד, ואמר - שמרגיש בו אור גדול. ונכנס לתוכו, ומצא בפינה את הספר 'אור החיים' על התורה...**".

סיפר הרה"ק רבי דוד משה מטשורטקוב זי"ע, שאביו הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין זי"ע אמר: "כמו שבדורות הראשונים היה הזוהר הקדוש מסוגל לטהרת הנשמה, **כן בזמן הזה מסוגל לימוד ה'אור החיים' הקדוש שעל התורה - לטהר את הנשמה**". והיו שמסרו בשמו כך את הדברים: "ספר הזהר מסוגל לנשמה, אך מי יודע אם יש לנו בכלל נשמה, **ה'אור החיים' - מסוגל לנפש**".

וסיים הרבי מטשורטקוב זי"ע: "מעת ששמעתי זאת מאבי זי"ע, **נעשה אצלי כחיוב ללמוד בכל שבוע את ה'אור החיים' על התורה**", וציווה לאנשיו שילמדו את ה"אור החיים" בליל שבת קודש. וכן היה לומד ב'אור החיים' עם בניו. רבים מצדיקי החסידות וגדולי ישראל נוספים, ראו בלימוד ה"אור החיים" הקדוש, **סגולה גדולה - ליראת שמים**.

הרה"ק רבי משה מקוברין זי"ע אמר על ספר 'אור החיים' אשר - **המחבר שם כחו בחיבורו, ויכול האדם להתפעל בלימוד ספרו הקדוש - כמו שהיה שומע מפורש יוצא מפי קדשו זי"ע**". ועוד הוסיף" "כאשר הייתי צעיר למדתי הרבה בספר 'אור החיים', כי: **איך יהודי יכול לראות את אור החיים אם אינו לומד את ה'אור החיים'?**

[ש] העיד על עצמו שנהיה - כבריה חדשה!

הרה"ק בעל ה'שפע חיים' מצאנז קלויזנבורג זי"ע הגיד בשם אחד מגדולי הדור שלפניו: "כשהייתי אברך כאשר למדתי "אור החיים" על התורה **הרגשתי בעצמי שנהייתי בריה חדשה**". ומקובל היה בפי חסידים, שחזרו ולמדו את ה'אור החיים' מדי שנה, **ש"בכל שנה יש ל'אור החיים' -אור חדש**".

הגאון המופלא רבי חיים פלאג'י זצ"ל בספרו 'כף החיים', מאריך בחשיבות לימוד פירוש האלשיך הקדוש על התורה. הוא מצטט את דברי החיד"א ז"ל על כך ש"בצרות פולין נגלה (האלשיך הקדוש) לחכם אחד בהקיץ **להצילו מתוך ההפכה - על שהיה לומד תדיר דרשותיו". והוא מסיים וכותב: "...ומעין כיוצא נגלה אלי בחלום על ספר אור החיים להרה"ק מורנו ורבנו הרב רבי חיים בן עטר זיע"א!**".

[ש] פקד על בניו להדפיס את סיפרו - וינצלו מרע!

הרה"ק רבי פנחס מקוריץ מאוד חשק, שירבו להדפיס את ה'אור החיים', **ופקד על בניו שבכל שנה ידפיסו את הספר, ואז - ינצלו מכל רע**.

ואכן, כך עשו בניו, עד שהתרבו כל כך ספרי 'אור החיים' במדינתם, שכבר לא נמצאו קונים לספרים, ואז חדלו להדפיס. ובאותה שנה, הייתה ההלשנה הידועה שבעטייה התייסרו רבות וישבו במאסר ממושך. ועוד מסופר על הרה"ק רבי פנחס מקוריץ כי פעם אחת חלה בנו, והוא קיבל על עצמו ללמוד בכל יום דף מה'אור החיים'. **הרב מרדכי אליהו** היה מספר שה'בבא סאלי', לא היה יושב לסעודה בליל שבת לפני שגמר את כל הפרשה עם פירוש ה'אור החיים' הקדוש. פעם אחת הוא התעכב, ולא הבינו בני הבית על מה, ואמר להם שעדיין לא סיים את ה'אור החיים' הקדוש על הפרשה.

[ש] קשרי האהבה המופלאים בין ה'אור החיים' הקדוש לבעש"ט הקדוש

נימי אהבה נסתרים קישרו בין שני הקדושים, מה שגרם לבעל שם טוב הקדוש להשתוקק לפוגשו פנים בפנים, וידוע מצדיקי הדורות, שרצונו של הבעל שם טוב הקדוש, להביא בכך את זירוז הגאולה והבאת משיח בן דוד. כותב על כך האדמו"ר מקאמראנא:

"...ורבינו הקדוש אור החיים, אמר עליו מרן הבעל שם טוב, **שנשמתו מרוח דור של אצילות... ומרן הקדוש היה נפש דור דאצילות, והיה רוצה שיתקשרו ביחד נפש רוח ויתגלה הנשמה וחיה דאצילות ויהיה הגאולה האמיתית ...**" (נתיב מצוותיך א', ט').

[ש] רגע פטירתו נודע - לקדושי עליון!

במוצאי שבת פרשת פנחס, אור לט"ו בתמוז ה'תק"ג. עמד בעיר הקודש טבריה רבי חיים אבולעפיא בתפילת ערבית, ולפתע התעלף. כל המאמצים להעירו לא צלחו, ודאגה רבה הייתה בלב המתפללים. אבל, לאחר מחצית השעה, הצדיק התעורר מעצמו, וסיפר בקול רועד: **עתה נפטר בירושלים ה'אור החיים' הקודש**, והוסיף, כי ליווהו עד לשערי גן עדן... "הלא למשמע אוזן דאבה נפשנו...".

[ש] 'כבה הנר המערבי' - וסוד ה'נטילה' עבר למז'יבו'ז הרחוקה

כמה שעות לאחר מכן, התחולל דבר מופלא - במזיבוז' הרחוקה. ששם השמש עדיין לא שקעה, והבעל שם טוב הקדוש ניגש ליטול ידיו לסעודה השלישית, והתעכב זמן רב...

ולאחר השבת אמר הבעל שם טוב הקדוש: "כבה הנר המערבי" כששאלוהו איך יודע הדבר, קיבלו תלמידיו את תשובתו, שאתם תקבלו קוראים יקרים, בסיפור למוצ"ש...

יהי רצון שזכותו של רבי חיים בן עטר ה'אור החיים' הקדוש תגן עלינו, וימליץ טוב על כל עם ישראל, ויקרב את משיח צדקנו במהרה בימינו, אמן.

בסוד שיח

כשם שפרצופיהם שונים
כך דעותיהם שונות

עריכה גרפית - גיל ויין

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים
בדוא"ל: besod@013net.net